

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ V

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 11 Ιανουαρίου 2018, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνα Ζώη (εισηγήτρια) και Αγγελική Μυλωνά, Σύμβουλοι, Νικολέτα Ρένεση και Χριστίνα Κούνα, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Κωνσταντίνος Τόλης, ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτρόπου της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Ιωάννα Ευθυμίου, Γραμματέας του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 28 Μαρτίου 2014 (που κατατέθηκε στην 1^η Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στο ... στις 28.3.2014 και περιήλθε στη Γραμματεία του παρόντος Τμήματος με αριθμό βιβλίου δικογράφων .../2.4.2014) έφεση του ... του ..., κατοίκου ... (οδός ...), ο οποίος εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στο ακροατήριο, χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, και ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεσή του.

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός των Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Παναγιώτη Λαμπρόπουλου. Και

Κατά της .../14.12.2013 απόφασης του Υπαρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.),

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος επίσης πρότεινε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

I. Με την ένδικη έφεση, όπως αυτή αναπτύσσεται με τα από 18.10.2016, 28.7.2017, 21.8.2017, 6.11.2017 και 20.11.2017 υπομνήματα, καθώς και με το από 10.10.2015 λαμβανόμενο υπόψη ως υπόμνημα δικόγραφο προσθέτων λόγων, το οποίο κατατέθηκε, όπως έγινε δεκτό με την 683/20.. προδικαστική απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, εκπροθέσμως στη γραμματεία του γραφείου καταθέσεων και πρωτοκόλλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις 30.10.2015, ήτοι μετά την ορισθείσα για τις 12.3.2015 πρώτη δικάσιμο της υπόθεσης, ζητείται η ακύρωση της .../14.12.2013 απόφασης του Υπαρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.), με την οποία καταλογίστηκε σε βάρος του εκκαλούντος, Ανθυποπλοιάρχου εν αποστρατεία, το ποσό των 85.568,51 ευρώ, για την αποκατάσταση ισόποσης ζημίας, που φέρεται ότι υπέστη το Ελληνικό Δημόσιο λόγω της αποχώρησής του από τις Ένοπλες Δυνάμεις πριν από τη συμπλήρωση του απαιτούμενου από τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973, όπως ισχύει, χρόνου υποχρεωτικής παραμονής του σε αυτές. Η έφεση αυτή, για την οποία έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (με το Σειράς ... με α.α. ... διπλότυπο είσπραξης τύπου Α' της ΔΟΥ ...), νόμιμα επανεισάγεται για συζήτηση στο Τμήμα τούτο μετά την έκδοση της προαναφερθείσας 683/20.. προδικαστικής απόφασής του, και πρέπει να εξετασθεί, περαιτέρω, ως προς τη νομική και ουσιαστική της βασιμότητα.

II. Με τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973 «Περί καταστάσεων των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων» (Α' 114), όπως αυτές αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3257/2004 (Α' 143) και ίσχυαν κατά το χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης καταλογιστικής απόφασης, ορίζεται ότι: «1. Οι απόφοιτοι από τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.) και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) αξιωματικοί αναλαμβάνουν από την ονομασία τους ως Ανθυπολοχαγών, Σημαιοφόρων ή Ανθυποσημηναγών υποχρέωση παραμονής στις Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) για χρόνο διπλάσιο των ετών φοίτησής τους, όπως αυτά καθορίζονται από τους Οργανισμούς των Α.Σ.Ε.Ι. και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.). (...) 3. Αξιωματικοί που αποστέλλονται από την υπηρεσία τους στο εξωτερικό για εκπαίδευση για περίοδο μεγαλύτερη των έξι μηνών αναλαμβάνουν υποχρέωση παραμονής στις Ε.Δ. για χρόνο διπλάσιο του χρόνου φοίτησης, σε καμία όμως περίπτωση λιγότερο από δύο έτη. (...) 11. Ο χρόνος φοίτησης στα Α.Σ.Ε.Ι. και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.)

υπολογίζεται από την εγγραφή του μαθητή στη δύναμη της Σχολής μέχρι την ονομασία του ως Ανθυπολοχαγού, Σημαιοφόρου ή Ανθυποσμηναγού. (...) 15. Οι υποχρεώσεις που ορίζονται στις παραγράφους 3 έως και 8 υπολογίζονται μετά τη λήξη της εκπαίδευσης που δημιούργησε την υποχρέωση και προστίθενται στην αρχική υποχρέωση των παραγράφων 1 και 2. Ο χρόνος εκπαίδευσης δεν προσμετράται για τη συμπλήρωση της αναλαμβανόμενης υποχρέωσης. (...)». Εξάλλου, με το άρθρο 33 του ν. 3883/2010 «Υπηρεσιακή εξέλιξη και ιεραρχία των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων - Θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας και συναφείς διατάξεις» (Α' 167), τροποποιήθηκαν σιωπηρά οι παρ. 16 και 17 του προαναφερόμενου άρθρου και ορίστηκε ότι: «1. Όσοι εξέρχονται από το στράτευμα λόγω παραίτησης ή απόταξης ή λόγω υποβολής ειδικής έκθεσης αποστρατείας υποχρεούνται να καταβάλουν υπέρ του Δημοσίου αποζημίωση ίση με το γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού επί τους υπολειπόμενους μήνες υποχρέωσης παραμονής στο στράτευμα, έτσι όπως αυτή καθορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 64 του ν.δ.1400/1973 (ΦΕΚ 114/Α'). Όσοι αποχωρήσουν με αίτησή τους πριν από την εκπλήρωση των ανειλημμένων υποχρεώσεών τους και έχουν εκπαιδευτεί στο εξωτερικό υποχρεούνται να καταβάλουν εκτός από την ανωτέρω αποζημίωση και τη δαπάνη της εκπαίδευσής τους. Η αποζημίωση ή η δαπάνη εκπαίδευσης, κατά περίπτωση, καταλογίζεται και βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο κατά τις κείμενες διατάξεις. 2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν εφαρμόζεται για όσους εξέρχονται για λόγους υγείας, οι οποίοι διαπιστώνονται από την Ανώτατη Υγειονομική κατά Κλάδο Επιτροπή». Περαιτέρω, στο άρθρο 34 παρ. 1 του ίδιου ως άνω ν.δ/τος προβλέπονται ορισμένες περιπτώσεις αποστρατείας των μονίμων εν ενεργεία αξιωματικών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η αποστρατεία συνεπεία σωματικής ανικανότητας κατά τις διατάξεις των άρθρων 24 και 25 του ίδιου διατάγματος (περ. α'), στην οποία τίθεται ο αξιωματικός κατόπιν γνωματεύσεως της Ανωτάτης Υγειονομικής Επιτροπής όταν το νόσημά του είναι ανίατο, καθώς και η αποστρατεία κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως ή παραιτήσεως (περ. ε'). Στις παραγράφους 4 και 5 του ως άνω άρθρου 34 ορίζονται οι προϋποθέσεις, υπό τις οποίες οι αξιωματικοί δύνανται να υποβάλουν αίτηση αποστρατείας ή αίτηση παραιτήσεως, αντίστοιχα. Ειδικότερα, οι αξιωματικοί που έχουν συμπληρώσει τον υποχρεωτικό χρόνο υπηρεσίας για τη λήψη σύνταξης και παράλληλα έχουν εξαντλήσει τον υποχρεωτικό χρόνο παραμονής στο στράτευμα δύνανται να υποβάλουν αίτηση αποστρατείας, ενώ εκείνοι, οι οποίοι έχουν εκπληρώσει μόνο την ανειλημμένη

υποχρέωση παραμονής στο στράτευμα, δύνανται να υποβάλουν αίτηση παραιτήσεως. Τέλος, στο άρθρο 21 παρ. 9 του ν. 2439/1996 «Ιεραρχία και εξέλιξη των μονίμων αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (Α' 219) ορίζεται ότι: «Οι αξιωματικοί τίθενται σε αποστρατεία και ύστερα από υποβολή αίτησης παραίτησης ή αποστρατείας ή λόγω σωματικής ανικανότητας (...), όπως οι σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου και του Νόμου "Περί καταστάσεων των Αξιωματικών" ορίζουν».

III. Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι μετά την αντικατάσταση των διατάξεων του άρθρου 64 του ν.δ/τος 1400/1973 με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3257/2004, οι αξιωματικοί που αποφοιτούν από τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.) και τη Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Σωμάτων (Σ.Σ.Α.Σ.) και αναλαμβάνουν, από την ονομασία τους ως Ανθυπολοχαγοί, Σημαιοφόροι ή Ανθυποσημναγοί, συγκεκριμένη υποχρέωση παραμονής στις Ένοπλες Δυνάμεις, δύνανται να αποχωρήσουν από την υπηρεσία, πριν συμπληρώσουν το χρόνο υποχρεωτικής παραμονής τους. Στην περίπτωση, όμως, αυτή υποχρεούνται να καταβάλουν αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου, ίση με το γινόμενο του συνόλου των εκκαθαρισμένων πραγματικών αποδοχών του βαθμού που κατέχουν επί τον αριθμό των υπολειπόμενων μηνών της υποχρεωτικής παραμονής τους. Εφόσον δε εκπαιδεύτηκαν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τους έξι μήνες και απέκτησαν εξ αυτού του λόγου πρόσθετη υποχρέωση παραμονής στις Ένοπλες Δυνάμεις για χρόνο διπλάσιο εκείνου της εκπαίδευσής τους, υποχρεούνται, σε περίπτωση πρόωρης αποχώρησής τους, να καταβάλουν επιπροσθέτως και τη δαπάνη της εκπαίδευσής τους. Για το λόγο αυτό, καταλογίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ή του εξουσιοδοτηθέντος από αυτόν οργάνου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 89 παρ. 2 και 92 παρ. 1 του ν.δ/τος 721/1970 (βλ. αποφ. V Τμ. ΕΣ 2479/2006, 2228/2008, 175, 3572/2009). Τέλος, καταλυτική, ως προς την υποχρέωση των στρατιωτικών για καταβολή αποζημίωσης, προϋπόθεση αποτελεί η για λόγους υγείας έξοδός τους από τις τάξεις του στρατεύματος, ανεξαρτήτως του τρόπου αποχώρησης από αυτές, οπότε και απαλλάσσονται κάθε υποχρέωσης προς αποζημίωση. Η συνδρομή των λόγων υγείας, που παρακωλύουν την παραμονή τους στις Ένοπλες Δυνάμεις, πρέπει, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 33 του ν. 3883/2010, να διαπιστώνεται με γνωμάτευση της οικείας Ανωτάτης Υγειονομικής Επιτροπής. Πλην, το Δικαστήριο τούτο, που είναι αρμόδιο να αποφανθεί για την υποχρέωση ή μη του εξελθόντος αξιωματικού προς καταβολή της σχετικής αποζημίωσης, ήτοι περί του εάν συντρέχουν οι νόμιμοι λόγοι επιβολής του ένδικου

καταλογισμού, μεταξύ των οποίων και ότι ο καταλογισθείς προκάλεσε την έξοδό του, δεν κωλύεται εκ του λόγου αυτού (της παράλειψης δηλαδή της προηγούμενης γνωμάτευσης της οικείας Α.Υ.Ε.) να ερευνήσει την τυχόν συνδρομή λόγων υγείας που συνετέλεσαν αιτιωδώς στην αποστρατεία του είτε αμέσως είτε εμμέσως και κατά συνέπεια στην ανυπαίτια έξοδό του (Ολ. Ελ. Συν. 210/2008). Την αρμοδιότητα αυτή έχει το παρόν Δικαστήριο, κατά τελολογική ερμηνεία της ως άνω διάταξης, στην περίπτωση πρόωρης αποχώρησης στρατιωτικού, ανεξαρτήτως του τρόπου που έλαβε χώρα αυτή, αν συνέτρεξε ψυχική νόσος, από εκείνες οι οποίες εμφανίζουν μείζονα σοβαρότητα και των οποίων η εκδήλωση ήδη κατά την πρώιμη φάση της πρόδρομης συμπτωματολογίας τους είναι δυνατόν να οδηγήσει το στρατιωτικό σε ενέργειες ή συμπεριφορές, που έχουν κατάληξη την έξοδό του από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή απόταξης ή ειδικής έκθεσης αποστρατείας, χωρίς να ακολουθηθεί- και ενώ στην πραγματικότητα συντρέχουν σοβαροί λόγοι υγείας- η συνήθης διαδικασία αποστρατείας κατόπιν γνωμάτευσης της οικείας Ανωτάτης Υγειονομικής Επιτροπής. Ειδικότερα, στην περίπτωση εκδήλωσης τιοιάτης βαρύτητας ψυχικής νόσου, ήδη και κατά τη φάση της πρόδρομης συμπτωματολογίας της, δεν είναι πάντα δυνατόν να ακολουθηθεί η συνήθης διαδικασία περί αποστρατείας του στρατιωτικού για λόγους υγείας, λόγω ακριβώς της ιδιάζουσας φύσης και του τρόπου εκδήλωσης των μείζονος σοβαρότητας ψυχικών νόσων, που ωθούν τον πάσχοντα σε ενέργειες ή συμπεριφορές σχετικά με την υπηρεσία του, οι οποίες είναι δυνατόν να οδηγήσουν στην έξοδό του από αυτή για διαφορετικούς λόγους, ενώ η κύρια και πραγματική αιτία εξόδου είναι η συνδρομή λόγων υγείας. Κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 33 του ν. 3833/2010 διασταλτικά ερμηνευόμενης και σε συνδυασμό με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εμπίπτει κάθε περίπτωση εξόδου του στρατιωτικού από την υπηρεσία, η οποία, ανεξαρτήτως της μορφής που τελικώς προσλαμβάνει, συνιστά εν τοις πράγμασι έξοδο από την υπηρεσία οφειλόμενη σε λόγους υγείας και ειδικότερα έξοδο οφειλόμενη στη συνδρομή ψυχικής νόσου μείζονος σοβαρότητας. Εναπόκειται δε όπως προαναφέρθηκε στο Δικαστήριο, που είναι αρμόδιο να αποφανθεί για την υποχρέωση ή μη του εξελθόντος στρατιωτικού να καταβάλει τη σχετική αποζημίωση, να ερευνήσει βάσει των στοιχείων του φακέλου εάν η έξοδος αυτού από την υπηρεσία οφείλεται, ανεξαρτήτως του τρόπου αποχώρησής του, στη συνδρομή τιοιούτων λόγων.

IV. i. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, όπως συμπληρώθηκαν με τα προσκομισθέντα σε εκτέλεση της 683/20.. προδικαστικής

απόφασης του παρόντος Τμήματος, προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Ο εκκαλών εισήχθη στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων στις 28.9.20.. και ονομάστηκε Σημαιοφόρος στις 10.5.20... Στη συνέχεια, με τη .../18.5.20.. εντολή του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Β3 του Γ.Ε.Ν., που εκδόθηκε στο πλαίσιο του παγίου εκπαιδευτικού προγράμματος εξωτερικού έτους 2007, ο εκκαλών επελέγη για εκπαίδευση στο Σχολείο Υποβρυχίων Καταστροφών «SEALS» των Η.Π.Α. από 23.5.20.. έως 22.6.20.., οπότε επανήλθε στην υπηρεσία. Ακολούθως, στις 5.3.20.. αυτός υπέβαλε αίτηση παραιτήσεως από την υπηρεσία (μετά την απαράδεκτη υποβολή των ... προηγούμενων αιτήσεών του οι οποίες επιγράφονταν ως αιτήσεις «αποστρατείας»), συνοδευόμενη από υπεύθυνες δηλώσεις του ίδιου, στις οποίες βεβαιώνει ότι δεν έχει αναλάβει καμία άλλη υποχρέωση εξ αιτίας της εκπαίδευσής του στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό, καθώς και ότι δεν εκκρεμεί σε βάρος του υπόθεση που να τον παραπέμπει σε ανακριτικό συμβούλιο. Η αίτησή του έγινε δεκτή από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και αυτός τέθηκε σε αποστρατεία με το βαθμό που έφερε (Ανθυποπλοίαρχος) με το από 11.6.20.. π.δ/μα (ΦΕΚ Γ' 584/13.6.20..), διαγράφηκε δε από τα εν ενεργεία στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.) από 14.7.20.., ήτοι 30 ημέρες μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του ως άνω π.δ/τος, σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν.δ/τος 1400/1973. Ακολούθως, με το .../14.12.20.. έγγραφο της Δ/νσης Ε3-III του Γ.Ε.Ν. υπολογίστηκε ο χρόνος υποχρεωτικής παραμονής του εκκαλούντος στο Π.Ν., σε χρόνο μεταγενέστερο της αποχώρησής του, ήτοι έως την 1.11.20.. και βάσει του χρόνου αυτού η οφειλόμενη αποζημίωση λόγω της πρόωρης αποχώρησής του από το Π.Ν.. Στη συνέχεια εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία καταλογίστηκε σε βάρος του συνολικό ποσό 85.568,51 ευρώ, το οποίο αναλύεται αφενός μεν στο γινόμενο των εκκαθαρισμένων μηνιαίων αποδοχών του κατεχόμενου βαθμού του, οι οποίες ανέρχονται στο ποσό των 1.184,13 ευρώ (βλ. το .../31.10.20.. υπηρεσιακό σημείωμα του Διευθυντή Ε3-IV του Γ.Ε.Ν.) επί 27 υπολειπόμενους μήνες υποχρεωτικής παραμονής στο στράτευμα, ήτοι σε συνολικό ποσό 31.971,51 ευρώ, και αφετέρου στη δαπάνη εκπαίδευσής του στο εξωτερικό, που υπολογίστηκε στο ποσό των 53.597,00 ευρώ (βλ. το υπ' αριθμ. .../2.6.20.. Φύλλο Εγγράφου Συνεργασίας).

ii. Ο εκκαλών με το εφετήριο δικόγραφο ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι αποκλειστική αιτία της παραίτησής του υπήρξε η ψυχική πάθηση, που ήδη αντιμετώπιζε κατά το χρόνο της αποχώρησής του από το Π.Ν. και η οποία, μολονότι διαγνώστηκε σε μεταγενέστερο της παραιτήσεώς του χρόνο, επηρέαζε τη βούλησή του και δεν του επέτρεπε να έχει ακριβή αντίληψη της κατάστασής του, αλλά και των

ενεργειών, στις οποίες έπρεπε να προβεί προκειμένου να διαπιστωθεί αυτή αρμοδίως, έτσι ώστε να απαλλαγεί από την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Σε εκτέλεση της 683/20.. προδικαστικής απόφασης του παρόντος Τμήματος, με την οποία, μεταξύ άλλων, ζητήθηκε να εξεταστεί ο εκκαλών από την Ανωτάτη του Ναυτικού Υγειονομική Επιτροπή (ΑΝΥΕ), προκειμένου να εκτιμηθεί με σχετική γνωμάτευσή της η κατάσταση της ψυχικής του υγείας κατά το χρόνο υποβολής της από 5.3.20.. αίτησης παραίτησής του, ήτοι αν έπασχε από κάποια ψυχική νόσο και αν αυτή ήταν σε θέση να επηρεάσει τη βουλευτική του ικανότητα και τη συνείδηση των πραττομένων, προσκομίζεται ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου η .../8.9.2017 γνωμάτευση της Επιτροπής αυτής, με την οποία, κατόπιν εξέτασης του εκκαλούντος και μελέτης του φακέλου του, βεβαιώνεται ότι κατά το χρόνο υποβολής της από 5.3.20.. αίτησης παραίτησής του ο εκκαλών παρουσίαζε πρόδρομη συμπτωματολογία της εκ των υστέρων διαγνωσθείσας «σχιζοφρένειας παρανοϊκού τύπου» και ότι η ανωτέρω νόσος θα ηδύνατο να επηρεάσει τη βουλευτική του ικανότητα όχι όμως τη συνείδηση των πραττομένων του. Εξάλλου στα στοιχεία του φακέλου που ελήφθησαν υπόψη από την προαναφερθείσα 683/20.. απόφαση περιλαμβάνεται και η από ... γνωμάτευση των ιατρών ... του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, στο οποίο ο εκκαλών παραπέμφθηκε προς εξέταση με την .../2.10.20.. έγγραφη παραγγελία του Αστυνομικού Τμήματος ..., στην οποία (γνωμάτευση) αναφέρεται ότι αυτός πάσχει από σχιζοφρένεια, σχιζοτυπικές και παραληρηματικές διαταραχές και ότι η διαταραχή κατά τους οικείους του είχε παρουσιαστεί στο διάστημα περίπου ενός με ενάμιση έτους νωρίτερα, καθώς και ότι χρήζει νοσηλείας. Επίσης, από το από ... εξιτήριο του ίδιου Νοσοκομείου αποδεικνύεται ότι ο εκκαλών νοσηλεύτηκε σε αυτό από 2.10.2013 έως την ως άνω ημερομηνία εξόδου, πάσχων από «παρανοϊκό τύπο σχιζοφρένειας», κατόπιν της .../4.10.2013 διάταξης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών ..., με την οποία παραγγέλθηκε η άμεση μεταφορά του στο ως άνω Ψυχιατρικό Νοσοκομείο, καθώς και της 490/20.. απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου ..., που εκδόθηκε με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με την οποία διατάχθηκε η ακούσια νοσηλεία αυτού στο εν λόγω Νοσοκομείο. Σε εκτέλεση δε της... απόφασης του Πενταμελούς Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, ανετέθη με την ... διάταξη της Ανακρίτριας του 2^{ου} Τμήματος του Ναυτοδικείου Πειραιώς στο ..., Ψυχίατρο με το βαθμό του Υποπλοιάρχου Π.Ν., υπηρετούντα στο Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών, η διενέργεια ψυχιατροδικαστικής πραγματογνωμοσύνης με αντικείμενο τη διάγνωση της κατάστασης της ψυχικής υγείας του εκκαλούντος, ο οποίος είχε παραπεμφθεί ενώπιον

του προαναφερόμενου δικαστηρίου κατηγορούμενος για: α) ψευδή αναφορά προς τις αρχές και β) ψευδορκία κατ' εξακολούθηση, πράξεις που τελέστηκαν στη ... στις 27.6.2011 η πρώτη και στις 19, 20 και 26.7.2011 η δεύτερη. Με την ως άνω διάταξη της Ανακρίτριας ζητήθηκε ειδικότερα να διερευνηθεί από τον πραγματογνώμονα αν ο κατηγορούμενος και ήδη εκκαλών έπασχε από κάποια ψυχική νόσο, από ποια συγκεκριμένα και από πότε χρονολογείται αυτή, αν κατά το χρόνο τέλεσης των πράξεων, για τις οποίες κατηγορείτο, είχε την ικανότητα να αντιληφθεί το άδικο των πράξεών του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του για το άδικο αυτό, καθώς και αν η ικανότητά του για καταλογισμό μειώθηκε σημαντικά ή εξέλιπε. Σύμφωνα με το πόρισμα της από ... έκθεσης ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης του προαναφερθέντος αξιωματικού - ψυχιάτρου της Ψυχιατρικής Κλινικής του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών..., η οποία συντάχθηκε σε εκτέλεση της ως άνω διαταγής της Ανακρίτριας, ο εκκαλών πάσχει από ψυχική διαταραχή και συγκεκριμένα ψυχωτική συνδρομή (παρανοϊκή σχιζοφρένεια), για την οποία κατά το χρόνο σύνταξης της έκθεσης λάμβανε ενδεδειγμένη φαρμακευτική αγωγή. Ως προς την υπόθεση δε, για την οποία είχε διαταχθεί η πραγματογνωμοσύνη και αφορούσε το έτος 2011, δηλαδή χρόνο προγενέστερο του κρίσιμου χρόνου της εξόδου του από την υπηρεσία, ο εκκαλών, σύμφωνα με το πόρισμα της έκθεσης ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης, είχε ήδη εκδηλώσει παρερμηνευτική ετοιμότητα έως παρανοϊκότητα (σε σχέση με τις ενέργειες και τις προθέσεις των αρχαιοτέρων του), κρυψίνοια, απουσία στοχοκατευθυνόμενων ενεργειών και δευτερογενούς οφέλους από αυτές και διαταραχές συμπεριφοράς ως απόρροια αποσυνδεδετικών φαινομένων. Τα συμπτώματα αυτά, όπως περαιτέρω συμπεραίνει η έκθεση, είναι ενδεικτικά ψυχοπαθολογίας και μάλιστα πυρηνικά συμπτώματα της πρόδρομης και ενεργού φάσης της ψυχικής διαταραχής, από την οποία ο κατηγορούμενος βρέθηκε πάσχων τελικώς (βλ. και την ... απόφαση του Πενταμελούς Αναθεωρητικού Δικαστηρίου). Σύμφωνα δε με την έκθεση, ψυχιατροδικαστικώς μπορεί με ασφάλεια να θεωρηθεί, αλλά όχι να αποδειχθεί με τα υπάρχοντα δεδομένα, ότι ο εκκαλών ήδη από τον Ιούνιο του έτους 2011 είχε ψυχοπαθολογία, η οποία είναι συμβατή με την ψυχωτική διαταραχή, από την οποία βρέθηκε και αποδείχθηκε ότι έπασχε τελικώς και η οποία θα τον καθιστούσε μη ικανό να αντιληφθεί το άδικο των ενεργειών του. Περαιτέρω, στην έκθεση τονίζεται (σελ. 2) ότι κανείς από τους Διοικητές του στο διάστημα από το 2008 έως την αποστρατεία του το έτος 2012 δεν παρέπεμψε τον εκκαλούντα για ψυχιατρική εξέταση ως θα όφειλε και ήταν υποχρεωμένος να πράξει, εφόσον υπήρχαν ενδείξεις ψυχικής διαταραχής,

στοιχείο, που επαναλαμβάνεται και στη σελίδα 4 αυτής. Στην έκθεση επίσης επισημαίνεται ότι η πάθηση, από την οποία ο εκκαλών αποδεικνύεται ότι πάσχει τελικώς, και για την οποία είχε νοσηλευθεί δύο φορές, τα έτη 2013 και 2014, έχει ως ενδογενή χαρακτηριστικά την ύπουλη και κλιμακωτή έναρξη, τη μακρά πρόδρομη φάση και τη βαθμιαία εγκατάσταση ενεργού ψυχοπαθολογίας σε ένα διάστημα, που βιβλιογραφικώς υπολογίζεται ως και μεγαλύτερο των έξι μηνών. Τονίζεται δε ότι αυτός ήδη από το έτος 2011, δηλαδή το κρίσιμο χρονικό διάστημα, για το οποίο διατάχθηκε η διενέργεια ψυχιατροδικαστικής πραγματογνωμοσύνης, ενεργεί χρησιμοποιώντας πρώιμους μηχανισμούς άμυνας, που απαντώνται σε ψυχωτικούς ασθενείς, μεταξύ των οποίων και η άρνηση της πάθησης. Ο συντάκτης της έκθεσης επισημαίνει τέλος ότι έχει παρακολουθήσει και εξακολουθεί να παρακολουθεί ασθενείς, εν ενεργεία και εν αποστρατεία, οι οποίοι ενώ πάσχουν από ψυχωτική συνδρομή επί σειρά ετών, εντούτοις λόγω της φύσης της πάθησής τους και του φόβου απώλειας της εργασίας τους προσπαθούν και δεν αποκαλύπτουν συμπτώματα και σημεία της πάθησής τους.

iii. Με τα δεδομένα αυτά, από τη γνωμάτευση της ANYE και την προαναφερθείσα ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη, συνεκτιμώμενες με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι κατά τον κρίσιμο χρόνο υποβολής της αίτησης παραίτησης ... ο εκκαλών είχε ήδη εκδηλώσει πρόδρομη συμπτωματολογία μείζονος σοβαρότητας ψυχικής νόσου, για την οποία ένα έτος μετά νοσηλεύθηκε, ώστε η βούλησή του δεν διαμορφωνόταν φυσιολογικά, ήτοι ερειδόμενη στα δεδομένα της αντικειμενικής πραγματικότητας, αλλά παραμορφωτικά, σχηματιζόμενη μέσα από τις ειδικότερες εκδηλώσεις της πάθησης, η οποία ήδη από το έτος 2011 είχε αρχίσει να εκδηλώνεται, σύμφωνα με τα προπαρατεθέντα στην έκθεση ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης (βλ. και την ... απόφαση του Πενταμελούς Αναθεωρητικού Δικαστηρίου). Ήταν δε αδύνατον στον εκκαλούντα να συνδέσει την παραίτησή του με τους ως άνω λόγους υγείας, αφού πρώιμο μηχανισμό άμυνας και ίδιον της πάθησής του, όπως διαπιστώνεται στην προπαρατεθείσα έκθεση ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης, συνιστά η άρνηση αυτής από τον πάσχοντα. Ενόψει των ανωτέρω, η έξοδος του εκκαλούντος από την υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση του υποχρεωτικού χρόνου παραμονής σε αυτή, οφείλεται, ανεξαρτήτως της μορφής που έλαβε, σε σοβαρούς λόγους υγείας, που συνέτρεχαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, και ειδικότερα στη συνδρομή - άσχετης με οποιαδήποτε υπαιτιότητα του εκκαλούντος - μείζονος σοβαρότητας ψυχικής νόσου, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη σκέψη III της παρούσας. Συνακόλουθα και σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν στη μείζονα σκέψη της

παρούσας, ο εκκαλών πρέπει να τύχει απαλλαγής από την υποχρέωση προς αποζημίωση ένεκα της οφειλόμενης σε λόγους υγείας εξόδου του από το στράτευμα.

V. Κατ' ακολουθία αυτών, πρέπει η ένδικη έφεση να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί η .../14.12.2013 απόφαση του Υπαρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.), να διαταχθεί η επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στον εκκαλούντα (άρθρο 73 παρ. 4 εδ. α' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α' 52) και να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, σύμφωνα με το άρθρο 275 παρ. 1 εδ. γ' του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως το τελευταίο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 παράγραφος 2 του ν. 3472/2006 (Α' 135).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Ακυρώνει τη .../14.12.20.. απόφαση του Υπαρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.).

Διατάσσει την επιστροφή στον εκκαλούντα του κατατεθέντος για την άσκησή της παραβόλου.

Συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 14 Ιουνίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΖΩΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 19 Δεκεμβρίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ